

TEV. 21-22, 1977

Berlin

Nagy János

Szigoruan titkos!

570/N.J./1977.

001392/3

1/2

1./ Fuja elvtárs	14./ Szücsné elvtárs
2./ Rácz "	15./ Stockholm
3./ Koska "	16./ Oslo
4./ Garai "	17./ Koppenhága
5./ Szarka "	18./ Helsinki
6./ Házi "	19./ Moszkva
7./ Szóke "	20./ Varsó
8./ Bobvos "	21./ Prága
9./ Kórnives "	22./ Berlin
10./ Petrán "	23./ Szófia
11./ Tóth Elek "	24./ Bukarest
12./ Kádár "	25./ Sajat
13./ Sebestyén "	

J e l e n t é s

az 1977. február 21-én és 22-én Berlinben az északi országokról tartott külügyminiszter-helyettesi konzultációról.

Február 21-én és 22-én Berlinben került sor a Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszter-helyetteseinek második konzultációjára az északi régióról. A konzultáción a Bolgár Népköztársaságot B. Cvetkov, Csehszlovákiát /a megbetegedett Spacil elvtárs helyett/ F. Hamouz nagykövet, az NDK-t E. Moldt, a Lengyel Népköztársaságot J. Czyrek, Romániát V. Gliga, a Szovjetuniót I.N. Zenszkov külügyminiszter-helyettes képviselte. A résztvevőket vacsorán látta vendégül Oscar Fischer elvtárs, az NDK külügyminisztere.

A felszólalók - a román külügyminiszter-helyettes kivételével - az alábbiak szerint jellemezték az északi országok belső helyzetét és külpolitikáját:

- Az észak-európai államok - számos okból kifolyólag és különböző mértékben - érdekeltek az európai biztonság és együttműködés erősítésében. Számos kérdésben a mienkhez közel álló véleményen vannak a záróokmány végrehajtását, a belgrádi találkozót illetően, míg néhány kérdésben olyan nézetet vallanak, amivel vitatkoznunk kell. Törekednünk kell az északi országok pozitív töltetű aktivizálására a belgrádi találkozó előkészítése során.

Magyar Országos Levéltár

KÜLÜGYMINISZTERIUM TÜK	
VISEZAMINÓSI TVE	
Dátum:.....	Aláírás:.....
Megjegyzés:.....	

627 /Pape

- Az északi államok nagy fontosságot tulajdonítanak a leszerelés kérdésének. Még Norvégia, Dánia és Izland magatartásában is - bár a fő kérdésekben a NATO vonalát követik - vannak számunkra kihasználható vonások. Különösen fontos ezt szem előtt tartani a VSZ. PTT bukaresti ülésén a helsinki záróokmány 35 aláírójához intézett, az atomfegyverek elsőkénti alkalmazásáról való lemondásra irányuló javaslat napirenden tartásánál. Ugyanakkor fel kell figyelniük arra, hogy Svédország és a NATO-tag északi országok a belgrádi találkozón esetleg túlhajtják az un. bizalomerosztó témákat.

- Az északi államok és a nagy tőkés országok között, különösen az olajválságot követő tőkés gazdasági és pénzügyi robbanás óta, fokozódnak a gazdasági és politikai ellentétek. Ezzel párhuzamosan az északi országok fokozzák erőfeszítéseiket az egymás közötti együttműködés szélesítésére, s készséget mutatnak a szocialista országokkal való gazdasági kapcsolatok bővítésére is.

- Az északi országok belpolitikai fejlődése - különböző mértékben - ellentmondásokkal terhes. Az elmúlt években felgyorsult a gazdasági és politikai változások folyamata, növekszik a munkásosztály és a tőke közötti ellentét. Ezt próbálják kihasználni azok a belső reakciós erők, amelyek a NATO körök bátorítására és támogatásával erőfeszítéseket tesznek a NATO északi szárnyának erősítésére, a Spitzbergák státuszát szabályozó 1920-as nemzetközi szerződés revidálására, az északi országok Nyugat-Európához való szorosabb kötődésének kiépítésére, a szocialista országok elleni ideológiai harc fokozására.

A külügyminiszter-helyettesek beszámoltak, hogy a varsói konzultáció /1975./ óta is jelentősen fejlődtek a kétoldali kapcsolatok az északi országokkal, de számos lehetőség vár még kihasználásra, s a szocialista országok viszonylag kedvező feltételek között tevékenykedhetnek. Gazdasági, politikai és kulturális téren egyaránt Finnországgal vannak a legkedvezőbb lehetőségek a kapcsolatok további elmélyítésére. A kapcsolatok intenzitásának fokozása szempontjából mindegyik szocialista ország számára Finnország, Svédország, Norvégia, Dánia és Izland a sorrend.

A román felszólalás kivételével mindenki összefüggésbe hozta a konzultációt a VSZ. PTT. bukaresti ülésén elhatározottakkal. Hangsúlyozták az egyeztetett fellépés szükségességét, az érintett külképviseltek közötti együttműködés erősítésének fontosságát. A szorosan együttműködő szocialista országok külügyminiszter-helyettesei állást foglaltak amellet, hogy a jövőben is kerüljön sor hasonló konzultációra az északi régióról.

A fentiekén tulmenően a következők hangzottak el:

A szovjet külügyminiszter-helyettes elmondta, hogy a Szovjetunió higgadt hangnemben Norvégia tudomására hozta, nem egyezik bele abba, hogy megsértsék a Spitzbergák státuszára vonatkozó párizsi szerződést. Hangsúlyozta, hogy a szocialista országok hasznosan egyeztettek és működnek együtt e kérdésben, de szükséges tovább erősíteni pozícióinkat, szélesíteni együttes fellépéseinket.

Kritikusan szólt arról, hogy Finnországban bizonyos körök megpróbálják kiforgatni a szovjet-finn barátsági szerződést. Arra hivatkoznak, hogy a finn semlegességről szóló rész csak a szovjet-finn viszonyra érvényes, Finnország és a többi szocialista ország közötti kapcsolatokra viszont nem.

Zemszkov elvtárs utalt arra, hogy az északi országoknál is tapasztalhatók olyan törekvésck, amelyek a szocialista országok megosztására irányulnak. Fontos, hogy a jövőben hatékonyabbá tegyük és jobban koordináljuk fellépésünket, a helyi sajátosságok és lehetőségek figyelembevételével.

Az NDK külügyminiszter-helyettese felszólalásában utalt arra, hogy az utóbbi időben az NSZK fokozza erőfeszítéseit befolyásának erősítésére az északi régióban. Ennek ellensúlyozására bővitenünk kell a szocialista országok egyeztetett fellépését e térségben.

Moldt elvtárs elmondta, hogy a varsói tanácskozás óta az NDK fontos megállapodásokat írt alá Finnországgal. A konzuli és kulturális megállapodás aláírásával Finnország fenntartás nélkül elismerte az NDK állampolgárságot. E megállapodások példaként szolgálnak az NDK-nak a többi északi- és nyugat-európai állammal kötendő szerződésai számára.

A helsinki záróokmányban a kétoldalu kapcsolatokban való realizálásáról szólva az NDK külügyminiszter-helyettese kifejtette, hogy megítélésük szerint célszerűbb egy-egy téma kapcsán konkrét javaslatot kidolgozni, mintsem a javaslatok katalógusát átnyújtani az egyes országoknak. /Ez - kimondatlanul - nyilván utalás volt a mi akciónkra./

A román felszólalás a konzultációt hasznosnak értékelte, de nem ment túl ezen. Nem utalt a Varsói Szerződésre, a PTT bukaresti ülésére, hanem Románia és az északi országok közötti kapcsolatok térszerű ismertetésére szorítkozott.

A német elvtársak hosszabb vitát folytattak a román külügyminiszter-helyettesel a kiadandó közleményről. Gliga elvtárs nem fogadta el, hogy a tanácskozást a VSZ. tagállamai konzultációjának minősítsük. Kompromiszsumként végülis az került a közleménybe, hogy a tanácskozás a VSZ. PTT. bukaresti ülésén elhatározottak szellemében folyt le.

Felszólalásunkban a konzultációt hasznosnak ítéltük és a jövőre nézve is igényeltük az egyeztetett fellépést. Tájékoztatást adtunk kétoldalu kapcsolataink állásáról, az északi országok helyzetével kapcsolatos tapasztalatainkról, valamint a záróokmány kétoldalu végrehajtásáról Finnországgal és Svédországgal folytatott tárgyalásainkról.

A szovjet külügyminiszter-helyetteshez hasonlóan javasoltuk, hogy törekedjünk a jelentősebb politikai és kulturális akcióink jobb egyeztetésére, az időbeni egybeesések elkerülése céljából is.

A felszólalásokat követően, a Varsóban kialakult gyakorlatnak megfelelően, az elnöklő NDK külügyminiszter-helyettes összefoglalta az eszmecsereét. /Mellékelve./ Ezt tekinthetjük az eszmecsere végső konkluziójának a szorosán együttműködő szocialista országokra nézve.

x x x

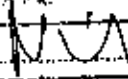
Magyar Országos
Levélár

A berlini konzultáció jelentősége főleg abban van, hogy a VSZ. PTT. bukaresti ülése óta első ízben került sor ilyen szintű és jellegű eszmecsere. Tartalmilag nem sok újat adott a varsói konzultációhoz képest, s az állásfoglalások, javaslatok sem lettek - és nem is lehettek - sokkal konkrétabbak.

Megjegyzés: Az érintett osztályok és külképviseletek megkapják a konzultáció részletes anyagát. Helsinki, Stockholm, Oslo és Koppenhága külön utasítást is kap a végrehajtásra.

Budapest, 1977. február 26.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Hagy', written in a cursive style with a long horizontal stroke extending to the right.

VISSZAMINŐSÍTÉS	
Dátum:	Állás:
Megjegyzés:	

Kedves Moldt Elvtárs!

Kedves Elvtársak!

Mindenekelőtt szeretném köszönetünket kifejezni kedves vendég-látóinknak találkozóink jó előkészítéseért és azokért a kiváló körülményekért, amelyeket tanácskozásunkhoz biztosítottak.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a Varsói Szerződés tagállamai közötti rendszeres eszmecserének, beleértve a regionális kérdésekről folytatott megbeszéléseket is. Igen értékesek számunkra azok a tapasztalatok, amelyeket már edig ezen a tanácskozáson hallottunk, és nagy érdeklődéssel várjuk a további hozzászólásokat.

Az elmúlt másfél év során igyekeztünk a varsói konzultációkon elhangzott javaslatokat átültetni a gyakorlatba. Tájékoztatottuk az északi országokban működő külképviseleteinket és utasítottuk őket, hogy a baráti országok nagykövetségeivel szorosabban működjenek együtt. Fokozott figyelmet szenteltünk kapcsolataink alakulására az északi országokkal a kétoldalu együttműködés terén, ugyszintén az ENSZ-ben és szakosított szerveiben.

Már varsói konzultációink során is megállapítottuk, hogy az északi országok - sajátos politikai és gazdasági helyzetük révén - egyre fontosabb partnereink lehetnek az európai biztonság és együttműködés elmélyítéséért folytatott küzdelmünkben. Egyetértettünk, hogy a kétoldalu kapcsolatok fejlesztése az északi országokkal fontos, és sokrétű tevékenységet igényel politikai, gazdasági és kulturális téren egyaránt. A helsinki záróokmányban foglaltak konkrét tartalmat adtak a kétoldalu kapcsolatok fejlesztésére irányuló erőfeszítéseinknek, s ugyanakkor fontos mércéjévé váltak a fejlett tőkés országokkal - köztük a skandináv államokkal - a kölcsönös előnyök alapján való együttműködésnek.

Az északi országokban - mint a fejlett tőkés országokban általában - az elmúlt években felgyorsult a gazdasági és politikai változások folyamata. Az északi országokban - a nemzetközi piacoktól való nagymérvű függőségük miatt - a gazdasági

Magyar Országos
Levélár

VI-31-VI-1-VSZ-001392-1977 (156 d)

recesszió csak lassan ment át stagnálásba, és csak 1976. II. félévétől figyelhető meg a konjunkturális helyzet némi javulása. Az u. n. olajválságot követő tökéletes gazdasági és pénzügyi robbanás Izland, Dánia és Finnország már addig is meglehetősen labilis gazdaságát sujtotta a legjobban. Ezekben az országokban a gazdasági helyzetet 1976-ban alapvetően három probléma befolyásolta: a fizetési mérleg növekvő deficitje, a magas infláció és a munkanélküliség fokozódása. Egyedül Svédországban maradt a munkanélküliség szintje a nyugat-európai átlag alatt, de ott is folytatódott a politikai erők átcsoportosulása, a belső feszültség növekedése, az osztályharc kiéleződése. A svéd polgári pártokból alakult kormány gondjai növekszenek, részben a belső gazdasági és társadalmi feszültségek, részben pedig amiatt, hogy a nagyhangú választási ígéretnek jórészt természetesen nem tudja valóra váltani. Svédországban az elkövetkezendő években várhatóan tovább fog éleződni a munkásosztály és a tőke közötti ellentét. A burzsoá pártok győzelme és kormányalakítása ugyanakkor nehezíti a Baloldali Párt-Kommunisták amúgy is bonyolult helyzetét. Az új svéd kormány főbb vonalaiban a korábbi külpolitikai irányvonal folytatására törekszik, bár bizonyos mértékig /pl. a felszabadítási mozgalmak aktív támogatása kérdésében/ tartózkodóbbá vált és erősödött törekvése az USA-val való együttműködés fejlesztésére. Norvégiában ez évben kerül sor parlamenti választásokra. A norvég polgári pártok között folyó tárgyalások menetét jelentős mértékben megzavarta a svédországi burzsoá koalíciós kormány együttműködési nehézségeinek híre. A Centrupárt és a Keresztény Néppárt elnöke visszavonult az aktív külpolitikai tevékenységtől, így a Munkáspárt pozíciója a teljes foglalkoztatottság jelszavának állandó hangoztatása és néhány részeredmény révén megerősödött a Nordli kormány egy esztendő alatt. A baloldali erők helyzete Norvégiában bonyolultabbá vált az 1973-as parlamenti választások előtti helyzethez viszonyítva. A Szocialista Baloldali Párt befolyása csökkent. A Norvég Kommunista Párt nehéz körülmények között következetesen képviseli a marxizmus-leninizmus és a proletár internacionalizmus eszméit. A legutóbbi községtanácsi választások eredményei jelzik,

hogy a norvég baloldali esetleg csak szerényebb eredményekre számíthat az őszi választásokon.

A dán gazdaság súlyos nehézségei a szociáldemokrata kisebbségi kormányt az elmúlt két évben manőverezésre kényszerítették. A Jørgensen kormány főleg a polgári pártoknak tett engedelmények révén próbált urrá lenni a nehézségeken. A jelenlegi helyzetben megfigyelhető jelei vannak a dániai baloldali erősödésének. A Szociáldemokrata Párton belüli baloldali csoportosulás és a szakszervezet nyomására kényszerült a kormány február 15-re új választások kiírására. *Utana az új*

A jelenlegi finn kisebbségi kormány bel- és gazdaságpolitikájában egyaránt jobboldalibbnak látszik a korábbi kormányhoz képest. Megállapítható, hogy a polgári pártok az elmúlt négy évben folyamatosan aktivizálódtak. 10 év alatt a jobboldali tevékenységéről jól ismert Koalíciós Párt 7 %-kal növelte támogatóinak számát. Ugyanakkor - a szociáldemokraták jelentős visszaesése miatt - a munkáspártok vesztek szavazataikból. Ez a tendencia kedvezőtlen a haladó erők számára. Nem kizárt, hogy a kis jobboldali pártok megszűntetésével tovább fog erősödni a Koalíciós Párt. Nyugtalanítóak azok a hírek, melyek szerint a centrum pártok a Koalíciós Párt kormányba való bevonását tervezik.

Kedves Elvtársak!

Megítélésünk szerint az északi államokban és azok politikájában egy sor olyan tényező van, amely kedvezően hat az európai biztonság és együttműködés kérdéseiről folytatott dialógus kibővítésére, az enyhülési folyamat elmélyítésére.

Az észak-európai államok - számos okból kifolyólag és különböző mértékben - érdekeltek az európai biztonság és együttműködés megerősítésében. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy az utóbbi időben egyre több szó esik egy, az északi országok közötti két- és többoldalu dialógusban korábban tabunak számító kérdésről, az északi országoknak az északi térséggel kapcsolatos egyeztetett biztonságpolitikája kiépítésének állítólagos fontosságáról.

A skandináv államok általánosságban pozitív megnyilatkozásokat tesznek és hangoztatják az enyhülési politika folytatásának, a helsinki záróokmány maradéktalan és egységes egészként történő végrehajtásának szükségességét. Belgrád vonatkozásában hangsúlyozzák, hogy a fő cél Helsinki megőrzése és megerősítése. Ugyanakkor azonban olyan vonások is erősödnek az északi országok álláspontjában, amelyekkel vitatkoznunk kell. Hivatalosan hangsúlyozzák a helsinki záróokmány maradéktalan végrehajtásának, az enyhülési politika folytatásának jelentőségét, a gyakorlatban azonban ezzel ellentétes, a NATO vonalához igazodó lépéseket is tesznek. Svédország, Dánia és Norvégia megpróbálja a szocialista országok ellen fordítani a katonai jellegű, ún. bizalom erősítő kérdéseket és a humanitárius együttműködés témakörét. Ez utóbbi kérdésben a svédek a legtürelmetlenebbek. Ezen nézetüket államközi szinten, hivatalos megnyilatkozásokban és a sajtóorgánumon keresztül egyaránt kifejezésre juttatják. Dánia az ideológiai harc objektív törvényszerűségéről vallott nézetünket próbálja úgy elferdíteni, hogy az - ugymond - nem egyeztethető össze az enyhüléssel. Dán részről nem egyszer éles kirohanás is tapasztalható a szocialista országok ellen a határok sérthetetlenségének, az emberi jogok tiszteletbentartásának és a népek önrendelkezési jogának elvei kapcsán.

A NATO-körök bátorítását, támogatását bírják azok az erőfeszítések, amelyeket Norvégia a Spitzbergák státuszát szabályzó, 1920-ban kötött nemzetközi szerződés revidálására tesz. A norvég sajtó ismételten és intenzíven foglalkozik a kérdéssel. E témára varsói konzultációnk során hívták fel a szovjet elvtársak a figyelmünket, s azóta számos jelét tapasztaltuk e jelenségeknek. A kérdést napirenden tartjuk és vizsgáljuk, hogy - mint az 1920. évi

szerződés egyik aláírója - hogyan tudnánk legalább szerény mértékben kihasználni a szerződés adta lehetőségeket az érdekeinket sértő próbálkozások visszاسzorítására. Hálásak vagyunk a szovjet elvtársak ezzel kapcsolatos tanácsaiért és segítségéért.

A szovjet és a német elvtársak hívták fel varsói tanácskozásunk során a figyelmet a skandináv országoknak, s különösen Svédországnak a Balti-tengerrel kapcsolatos kérdésekben kiépitett negatív törekvéseire. Ez közvetve Magyarországot is érinti, nagy figyelemmel kísérik az ilyen zavaró tényezőket és a konzultációink során szövé tesszük ezzel kapcsolatos aggályainkat.

Finnország az európai biztonsági és együttműködési értekezlet előkészítésében és lebonyolításában aktív, pozitív szerepet játszott. Feltehetően a jövőben is kész lesz hozzájárulni az európai biztonság és együttműködés, a békés egymás mellett élés ügyéhez. Megítélésünk szerint célszerű fokozottan törekedni Finnországnak érdekeinket szolgáló aktivizálására. Ez különösen aktuális lehet most, amikor az európai semleges és el nem kötelezett országok sorozatos tanácskozást tartanak a belgrádi találkozóóról, s ezeken a tanácskozásokon a mi közös álláspontunkkal ellentétes törekvések is megfigyelhetők.

A skandináv országok hangsúlyozzák, hogy Belgrádban el kell kerülni a konfrontációt és mindenek előtt a helsinki óta szerzett pozitív tapasztalatokat kell feltárni, de ezzel együtt - arra hivatkozva, hogy a negatív tapasztalatokról is eszmecserét kell folytatni, s ennek kapcsán a szocialista országok belügyeibe tartozó kérdések is napirendre kerülhetnek - a reakciós nyugati körök véleményét visszhangozzák. A legnagyobb aktivitást Belgrádban különösen Svédország és a többi semleges ország, de általában valamennyi északi ország a bizalomerosító intézkedések címszó alatt akarja kifejteni. Svédország még egy olyan gondolatot is erőltet, hogy e kérdések /beleértve a bécsi tárgyalásokat/ folyamatos szemmel tartására Belgrádban valamiféle állandó bizottságot hozzanak létre.

Célszerűnek látjuk fokozni az eszmecserét az északi országokkal leszerelési kérdésekben. Még Norvégia, Dánia és Izland magatartásában is - bár a fő kérdésekben természetesen a NATO vonalát követik - vannak számunkra kihasználható vonások. Svédország magatartásában az őszinte törekvések irreális, zavaró momentumokkal keverednek. A svédok "türelmetlenségüket" hangsúlyozzák arra hivatkozva, hogy Helsinkit óta a katonai enyhülés terén gyakorlatilag semmi sem történt: nem írták alá a SALT II megállapodást, a bécsi haderőcsökkentési tárgyalások egy helyben toporognak, stb, így Svédország, ha addig nem történik előrelépés a leszerelés terén, Belgrádban szélesebb körű és részletesebb javaslatokat tesz majd az un. bizalomerosztó intézkedések tárgyában.

A VSZ. PTT. bukaresti ülésén a helsinki záróokmány 35 aláírójához intézett, az atomfegyverek elsőkénti alkalmazásáról való lemondásra irányuló javaslatot - a többi NATO-országgal együtt - Norvégia, Dánia és Izland is hivatalosan elutasította. Svédország udvarias, de lényegében szintén elutasító véleményt hangoztat. Mégis hiba lenne nem látni, hogy ennek a javaslatnak a fogadtatása és visszhangja az északi országokban nem pontosan ugyanaz volt, mint a NATO vezető tagállamaiban. Ki kell használnunk ezt a különbséget és az északi országokkal való érintkezéseink során erőteljesen napirenden kell tartani a témát.

Kedves Elvtársak!

A Magyar Népköztársaság nemzetközi tevékenységében fontos szerepet töltenek be a skandináv államok. A kapcsolatok volumene viszonylag szerény, de a legtöbb területen fokozatosan nő.

Politikai kapcsolataink az elmúlt két évben szélesedtek. A varsói konzultáció óta valamennyi északi országgal külügyminiszteri szintű eszmecserét folytattunk. Első alkalommal került sor tárgyalásra az Izlandi Köztársaság külügyminiszterével. Lázár György elvtárs, a Minisztertanács elnöke, ebben az évben valószínűleg ellátogat Finnországba és esetleg Norvégiába is.

**Magyar Országos
Levéltár**

Az elmúlt évben szélesedtek kapcsolataink egyezményes keretei is. Fontossági sorrendben: Dániával hosszulejratu gazdasági, ipari és műszaki-tudományos együttműködési megállapodást, Norvégiával kulturális, közuti fuvarozási és kamarai együttműködési megállapodást irtunk alá, Izlanddal pedig barterszerződést kötöttünk. Valamennyi skandináv relációban további egyezmények vannak előkészítés alatt, amelyek révén tovább kívánjuk szélesíteni kapcsolatainkat a helsinki záróokmány szellemében.

A szocialista országokkal - s így a hazánkkal - folytatott kereskedelemre negatívan hatnak az északi országok és a Közös Piac között megkötött szabadkereskedelmi szerződések. Számunkra relatív vámhátrányt, kedvezőtlenebb versenyfeltételeket és pótlólagos hátrányokat is okoz ez. Az akadályok ellenére viszonylag jól alakul az ipari - termelési kooperáció Magyarország és az északi országok között. Finnországgal mintegy 40, Svédországgal 34, Dániával 20 és Norvégiával egy működő kooperációs megállapodásunk van. Jelenleg azonban változatlanul csak Svédország és Dánia esetében mondható el, hogy a kooperációs megállapodásokból származó szállítások áruforgalmunkban számottevő részt képeznek. A jövőben valamennyi relációban szorgalmazni fogjuk újabb együttműködési megállapodások létrehozását.

A skandináv országok részesedése a magyar külkereskedelmi forgalomból szerény, 1 % alatt van, s a skandináv országok külkereskedelmi forgalmából való magyar részesedés is valamennyi relációban 0,5 % körül mozog. Értékben 1975-76-ban az északi országokba irányuló magyar kivitel kis mértékben növekedett; 1975-ben 115 millió US \$-t, 1976-ban 118 millió US \$-t tett ki /ennek mintegy 47 %-át képezik a Svédországba irányuló szállítások/, gyakorlatilag azonban - az infláció ütemét figyelembe véve - a kereskedelmi forgalom volumene 1975-76-ban majdnem azonos szinten mozgott. Árucserforgalmunk export-íport megoszlását figyelembe véve megállapítható, hogy az elmúlt 2 évben az észak-európai országok többségével hazánk kereskedelmi mérlege jelentősen javult. Dániával és Norvégiával 1976 végén az egyenleg pozitív volt, míg különösen Finnországgal és Svédországgal a korábbi évekre jellemző negatívum jelentősen csökkent.

Arra törekszünk, hogy kiegyensúlyozott és az eddiginél dinamikusabban fejlődő kereskedelmi kapcsolatokat építsünk ki ezekkel az országokkal. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a skandináv országok a záróokmányban foglaltaknak megfelelően a meglévő diszkriminatív jellegű mennyiségi korlátozásokat felszámolják. Dán relációban a liberalizációs folyamat jelenlegi gyakorlata számunkra kedvezőtlen, mivel a kontingens emelésének mértéke az elmúlt években még az infláció ütemét sem érte el, s így a korlátozás alá eső árucikkekben tulajdonképpen évről-évre csökken a magyar kivitel. Svéd relációban is azt tapasztaljuk, hogy az utóbbi években a liberalizációs folyamat lassabban fejlődik. Norvégia, sajnos, még ma is a magyar külkereskedelem egyik fehér foltja Nyugat-Európában, a kereskedelmi forgalom volumene jelentéktelen.

Kedves Elvtársak!

Véleményünk szerint az északi semleges és NATO-tagországokkal való kétoldalu kapcsolatok fejlesztésére adottak a lehetőségek. Ha élünk ezekkel, akkor a helsinki záróokmány vonatkozó ajánlásait is alátámaszthatjuk. Ebből a megfontolásból kiindulva adtuk át az elmúlt évben az északi országoknak is írásban javaslatunkat a záróokmány megvalósítására kétoldalu kapcsolatainkban

Megítélésünk szerint ezek a javaslatok lehetőséget adnak számunkra ahhoz, hogy a közelgő belgrádi találkozó előtt megismerjük az északi országok véleményét, álláspontját, s a javaslatokról folytatott eszmecserék révén fenntartsuk a kontaktust, a dialógust általában az európai biztonság és együttműködés kérdéseiről. Javaslatunkban nagy súlyt helyeztünk az együttműködés politikai vonatkozásaira. Mindegyik országnak javasoltuk pl., hogy törekedjünk arra, hogy az országaink között létrejövő egyezmények, s a magasszintű találkozókhoz kapcsolódó dokumentumok minél teljesebben foglalják magukba a záróokmány rendelkezéseit annak érdekében, hogy ezek a rendelkezések a kétoldalu kapcsolatok szerves részévé váljanak. Szóvá tettük a gazdasági-kereskedelmi téren meglévő diszkriminatív mennyiségi korlátozásokat, és követeltük azok megszüntetését. Emellett több, az egyes relációkat konkrétan

érintő javaslatot tettünk gazdasági és kereskedelmi együttműködésünk, kulturális, tudományos és sajtókapcsolataink kiszélesítése érdekében.

A skandináv országok általában és elvben pozitívan fogadták javaslatainkat, a konkrét reagálások azonban eltérőek. A finn reakció volt a legpozitívabb, velük jutottunk a legmesszebbre, a két külügyminiszter levélváltásban rögzítette azokat a pontokat, amelyekben egyetértésre jutottunk. Svédország elzárkózik az elől, hogy a záróokmány végrehajtásáról külön kétoldalu dokumentumot kössön, de kész volt részletes eszmecsere folytatni a magyar javaslatokról. Norvégiával, Dániával és Izlanddal még nem folytattunk ilyen eszmecsere.

A Finnországgal való kapcsolatok fejlesztésének változatlanul kiemelt jelentőséget tulajdonítunk. Politikai kapcsolataink rendezettek, az enyhülés és a békés egymás mellett élés legtöbb kérdésében nézeteink azonosak vagy közel állnak egymáshoz. Ezt erősítette meg Kekkonen elnök múlt évi magyarországi látogatása.

Finnországgal gazdasági és kereskedelmi kapcsolataink szerződésileg rendezettek. Az 1975. január 1-től érvényes szabadkereskedelmi megállapodás végrehajtásának tapasztalatai ugyan jók, de - az eddig elért előrehaladás ellenére - még mindig sok kiaknázatlan lehetőség van mind az áruforgalom, mind pedig az ipari együttműködés terén.

A kulturális kapcsolatok a magyar- finn kapcsolatok leghagyományosabb részét képezik. Fenntartva a jelentős helyet elfoglaló humán tudományos kapcsolatainkat, a jövőben még nagyobb hangsúlyt helyezünk kapcsolataink fejlesztésére a természettudományok terén.

Kedves Elvtársak!

A Magyar Népköztársaság eredményei és lehetőségei a skandináv országokkal való kapcsolatok fejlesztésében messze elmaradnak a többi testvéri ország, mindenekelőtt a Szovjetunió, a Lengyel Népköztársaság és az NDK eredményeitől és lehetőségeitől. Fontos számunkra az Önök tanácsa és véleménye, hogy hol tehetnénk többet, milyen további egyeztetett akcióink lehetnének, milyen területeken indokolt fokozni aktivitásunkat.

Mi az elkövetkezendő időszak legfontosabb feladatait az alábbiakban látjuk:

- Megítélésünk szerint bőven vannak még kihasználatlan lehetőségeink ebben a régióban az enyhülés elmélyítése érdekében. Tovább kell és lehet aktivizálni külpolitikánkat az északi országok irányában, segíteni kell a rájuk nehezedő NATO-nyomás visszaszorítását.

- A magunk részéről fontosnak itéljük a magasszintű látogatások és a külügyminisztériumok közötti konzultációk fokozását a belgrádi találkozót megelőzően is. E találkozót kívánjuk felhasználni arra, hogy az északi országok a mienkhez közel álló álláspontra helyezkedjenek a nemzetközi helyzet fő kérdéseivel, az enyhüléssel, a záróokmány végrehajtásával és a belgrádi találkozóval kapcsolatban.

- Minden csatornát felhasználunk arra, hogy az északi országokkal az ENSZ-ben és szakosított szerveiben folytatott együttműködésünknek konkrétabb tartalmat adjunk.

- Varsói tanácskozásunk óta örövendetesen javult a szocialista országok északi nagykövetségei közötti együttműködés. Azon vagyunk, hogy ez tovább erősödjék. Pozitív példaként szeretném itt megemlíteni sajtó és kulturális attaséink fokozott együttműködését. Politikai szempontból fontos lenne, ha egy-egy északi országban rendezett jelentős politikai vagy kulturális akcióink időben nem esnének közel egymáshoz, s ezáltal nőne a közvélemény befolyásolásának lehetősége.

Magyar Országos
Levélár

Kedves Elvtársak!

Összefoglalásul azt mondhatom, hogy nagy figyelemmel kísérjük Európa e fontos régiójában a belső helyzet alakulását, a munka és a tőke közötti harcot, ezen országok kormányainak nemzetközi tevékenységét. Nem közömbös számunkra, hogy az északi országok hogyan foglalnak állást az európai biztonság és együttműködés, a békés egymás mellett élés és a leszerelés kérdéseiben, magatartásuk bennünket segít-e, vagy ellenségeinket.

Ugy látjuk, van lehetőség arra, hogy pozitív irányban befolyásoljuk e nagy fontosságú kérdésekben az északi országok álláspontját, tevékenységét. Különösen Finnország és Svédország, de bizonyos kérdésekben Izland, Dánia és Norvégia is fontos partnere lehet a szocialista országoknak a nemzetközi helyzet pozitív tendenciái elmélyítéséért folytatott küzdelemben. Azon munkálkodunk, hogy ezt a lehetőséget minél jobban kihasználjuk.

Közös erőfeszítéseink, egyeztetett politikánk a biztosíték arra, hogy egyre eredményesebb tevékenységet fejtsünk ki e régióban.

Teljes mértékben támogatjuk, hogy a jövőben is kerüljön sor a mostanihoz hasonló eszmecserére a szocialista országok között. Meggyőződésünk, és a tapasztalatok fényesen bizonyítják, hogy közös dolgaink megbeszélése mindig erősít bennünket, hatékonyabban teszi munkánkat, előbbre viszi közös ügyünket.

Köszönöm figyelmüket.

**Magyar Országos
Levéltár**

Moldt külügyminiszter-helyettes elvtárs összefoglalója

Kedves Elvtársak!

Tanácskozásunk befejezése alkalmával engedjék meg, hogy mégegyszer köszönetet mondjak Önöknek részvételükért, fontos és érdekes hozzászólásaikért. Ez a részletes véleménycsere mindnyájunk számára hasznos és konstruktív volt. Megállapíthattuk, hogy az északi államok bel- és külpolitikáját fő aspektusaiban lényegében azonosan ítéljük meg. Az észak-erőpai országokhoz fűződő kapcsolataink jelenlegi állásáról és a további tervekről adott kölcsönös tájékoztatás azt hiszem mindnyájunk számára igen értékes. Közös a nézetünk a testvéri államoknak az északi-erőpai térségben való további tevékenységének fő irányvonalaival tekintetében is. Aktivitásunkat az elkövetkezendő időszakban a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testülete novemberi ülésének átfogó kezdeményezései fogják meghatározni. Ez képezi keretét az északi országokkal szemben való egyeztetett fellépésünknek is. Ezmecserénk alapján megállapíthatjuk, hogy elsősorban az alábbiakról van szó:

1/ Szükségesnek tartjuk munkánkat tovább koordinálni abból a célból, hogy az észak-európai államokat tovább aktivizáljuk a béke, az enyhülés és a nemzetközi biztonságra irányuló politikánk támogatására. Ebben a vonatkozásban döntő jelentőségűek a Varsói Szerződés tagállamai 1976. novemberi határozatában kifejtett feladatok. Különösen lényeges, hogy megnyerjük az északi államok támogatását a fegyverkezési verseny megszüntetéséért és a leszerelésért folytatott állhatatos harcunkhoz. Ragaszkodni kell a reális pozíciókhoz és a nemzeti érdekekhez.

2/ Az enyhülés ellenségeinek fokozódó támadásaival szemben Észak-Európában is közös ellenállást kell tanúsítanunk. E tekintetben növekvő szerepet játszik a kölcsönös információ és egyeztetés, még akkor is, ha cselekvésünk formája különböző. Mi következetesen szembeszállunk minden olyan provokációval, amely arra irányul, hogy megterhelje a kétoldalu kapcsolatokat és ezáltal fékezze

az enyhülést. Ez különösen érvényes minden olyan kísérletre, amely beavatkozást jelent államaink belügyeibe.

3/ Az észak-európai államokkal fennálló kétoldalu és többoldalu kapcsolatainkban a békés egymás mellett élés elvei érvényesítendőek továbbra is. Az államaink számára kínálkozó jó lehetőségeket maximális mértékben hasznosítani fogjuk. A záródokumentumnak egységes egészként történő alkalmazása szoros összefüggésben áll ezzel. Állhatatosan szembeszállunk azokkal az észak-Európában is jelentkező törekvésekkel, amelyek a záróokmány szelektív alkalmazására és megvalósítására irányulnak. Ennek a harcnak a jelenlegi szakaszában fontos, hogy a belgrádi találkozóhoz az általunk kifejtett nézőpontok figyelembevételével történő előkészítését szem előtt tartsuk.

Szükségesnek tartjuk, hogy továbbra is mindent elkövessünk azért, hogy az észak-európai államok támogassák a közlekedéssel, az energiakérdéssel, valamint a környezetvédelemmel foglalkozó észak-európai értekezlet összehívását. A már meglévő pozitív támpontokat célratörően hasznosítani fogjuk.

4/ Az ideológiai harc élcsedésének feltételei között a politikai agitációnak a szó legmesszemenőbb értelmében a legnagyobb hangsúlyt tulajdonítjuk. Arra törekszünk majd, hogy ezen a fontos területen aktivitásunkat tovább növeljük. Együttműködésünk bevált formáit folytatjuk és elmélyítjük.

5/Hasznosnak tartjuk, ha fokozódó együttműködésünk a következő formákban nyer kifejezést:

- Továbbra is sor kerül a Varsói Szerződés tagállamainak konzultációjára az észak-európai régióról, a jelenlegi szinten.

- Folytatódik a külügyminisztériumok folyamatos együttműködése, az alábbi súlypontokkal:

= egyeztetett diplomáciai akciók végrehajtása nemzetközi kérdésekben, annak figyelembevétele mellett, hogy az észak-európai országok megkísérlik a testvéri államaink közötti differenciálást;

= véleménycsere egy sor politikai és gazdasági téren felmerülő gyakorlati kérdésekkel kapcsolatos egységes irányvonalunk kidolgozásáról, abból a célból, hogy biztosítsuk a közös érdekeket.

- Nagykövetségeink együttműködésének minőségi megerősítése különösen az alábbi kérdésekben:

= elemző és információs tevékenység fontosabb külpolitikai kérdésekben /a NATO és a Közös Piac növekvő befolyása az északi országokban, a fogadó ország szociális és gazdasági fejlődésének főbb kérdései/;

= a nagykövetek együttműködésének fokozása a gazdasági kapcsolatok kérdéseiben;

= a kultúra és a külföldi propaganda területén meglévő jól bevált koordináció fejlesztése.

Kedves Elvtársak!

Abban a meggyőződésben, hogy véleménycserénk kedvezően hat a már bevált együttműködésünkre és hozzájárul ahhoz, hogy az előttünk álló bonyolult külpolitikai feladatokat eredményesen megoldjuk, bezárom tanácskozásunkat. Mégegyszer köszönöm az Önök munkáját.